

Sygn. akt III CZ 3/07

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa Zespołu Opieki Zdrowotnej w J.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 23 stycznia 2007 r.,

zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 września 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 września 2006 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną strony powodowej od wyroku tego Sądu z dnia 8 czerwca 2006 r. z powodu nieuiszczenia opłaty od skargi. Stwierdził, że wprawdzie w skardze kasacyjnej był zawarty wniosek o zwolnienie strony powodowej od kosztów sądowych, jednak był on bezprzedmiotowy, bowiem strona ta została zwolniona w całości od kosztów sądowych w postępowaniu rozpoznawczym, a zwolnienie to rozciąga się na całe postępowanie w sprawie, także na postępowanie kasacyjne. Zgodnie zatem z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) pełnomocnik obowiązany był uiścić od skargi kasacyjnej opłatę podstawową w wysokości 30 zł., czego nie uczynił i co prowadziło do odrzucenia skargi na podstawie art. 130² § 3 u.k.s.c., bowiem opłata podstawowa, która wynosi 30 zł., jest opłatą w wysokości stałej, w rozumieniu tego przepisu.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik strony powodowej zarzucił naruszenie art. 363 § 1 i art. 398¹ § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się na postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej oraz naruszenie art. 130² § 2 k.p.c. i art. 14 ust.2 u.k.s.c. przez przyjęcie, że opłata podstawowa jest opłatą w wysokości stałej w rozumieniu art. 130² § 3 k.p.c.

Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nieuzasadniony jest zarzut naruszenia art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 14 ust. 2 u.k.s.c. Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego (porównaj między innymi postanowienia tego Sądu z dnia 30 maja 2006 r. I CZ 23/06, z dnia 14 grudnia 2006 r. I CSK 440/06 i z dnia 12 stycznia 2007 r. IV CZ 110/06 oraz uchwałę z dnia 21 listopada 2006 r. III CZP 109/06 jeszcze nie publ.)

użyte w art. 130² § 3 k.p.c. pojęcie „opłaty w wysokości stałej” obejmuje nie tylko opłatę stałą w rozumieniu art. 11 i 12 u.k.s.c., ale także opłatę podstawową, o której mowa w art. 11 i 14 tej ustawy. Wynika to po pierwsze z faktu, że wysokość opłaty podstawowej jest stała i zawsze wynosi 30 zł. (art. 14 ust. 3 u.k.s.c.), po drugie ustawodawca w art. 130² § 3 k.p.c. nie użył pojęcia „opłata stała”, ale szerszego pojęcia „opłata w wysokości stałej”, które obejmuje nie tylko ściśle opłatę stałą, lecz także opłatę o stałej wysokości, po trzecie zaś nie ma podstaw do przyjęcia, że wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji przewidzianej w art. 130² § 3 k.p.c. w sytuacji wnoszenia przez zawodowego pełnomocnika pisma podlegającego opłacie podstawowej o wysokości stałej. Ratio legis art. 130² § 3 k.p.c. uzasadnia objęcie tą sankcją także i takiej opłaty.

Nie można natomiast odmówić słuszności zarzutowi naruszenia pozostałych wskazanych w zażaleniu przepisów.

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy- kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98), co miało miejsce z dniem 6 lutego 2005 r., nastąpiła zmiana charakteru postępowania kasacyjnego, które stało się postępowaniem szczególnym, pozostającym poza strukturami sądów powszechnych, którego celem jest wyłącznie kontrola legalności prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji, które kończy sprawę rozpoznawaną w toku dwuinstancyjnego obecnie postępowania sądowego toczącego się przed sądami powszechnymi. Z chwilą wniesienia skargi kasacyjnej rozpoczyna się szczególne postępowanie kontrolne, które nie stanowi prostej kontynuacji postępowania toczącego się w sprawie przed sądami powszechnymi, a wszczyna nowe postępowanie uregulowane w odrębnym dziale, poza zwykłymi środkami odwoławczymi, różniące się znacznie od postępowania pierwszo i drugoinstancyjnego.

Z tych wszystkich względów trudno uznać, że w nowym systemie postępowania kasacyjnego zachowało aktualność stanowisko zajmowane przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym przed nowelizacją z 2006 r., że strona

zwolniona od kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji zachowuje status strony zwolnionej od kosztów sądowych także w postępowaniu kasacyjnym, uzasadniane argumentem, iż przyznane przez sąd zwolnienie od kosztów sądowych odnosi się do całego postępowania w sprawie, a nie do poszczególnych instancji sądowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2000 r. III CZ 43/00 OSNC z 2000 r., z.11, poz. 202 i z dnia 26 lipca 2000 r. I CZ 89/00 nie publ., podobne stanowisko już na gruncie przepisów o skardze kasacyjnej zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 października 2006 r. w sprawie IV CZ 77/06 nie publ.).

Odmienne niż w odniesieniu do skuteczności pełnomocnictwa procesowego w postępowaniu po wniesieniu skargi kasacyjnej, którą można wywieść z regulacji art. 91 k.p.c. (porównaj postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2006 r. III CZ 13/06, OSNC z 2006 r., nr 10, poz.176), nie ma w kodeksie postępowania cywilnego ani w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. k.s.c. regulacji odnoszącej się do zwolnienia od kosztów sądowych, z której można byłoby wywieść skuteczność sądowego zwolnienia od tych kosztów także w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej. Brak przepisu rozciągającego takie zwolnienie na którekolwiek z postępowań rozpoznawczych wszczynanych po uprawomocnieniu się wyroku np. na postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania. Także w obowiązującym do 1996 r. dwuinstancyjnym systemie rewizyjny, udzielone w sprawie zwolnienie od kosztów sądowych nie rozciągało się na skargę o wznowienie postępowania ani na rewizję nadzwyczajną.

Jedynym przepisem, który regulował i nadal reguluje kwestię skuteczności, po uprawomocnieniu się wyroku, zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego w postępowaniu rozpoznawczym, jest art. 771 k.p.c. rozciągający takie zwolnienie na postępowanie egzekucyjne. Fakt, że ustawodawca szczególnym przepisem zawartym w części k.p.c. obejmującej postępowanie egzekucyjne, rozciągnął skuteczność zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego w postępowaniu rozpoznawczym na postępowanie egzekucyjne oznacza, że jest to regulacja szczególna, odnosząca się tylko do tego postępowania, zaś zasadą jest, że zwolnienie od kosztów sądowych udzielone stronie w postępowaniu rozpoznawczym jest skuteczne tylko do chwili uprawomocnienia się wyroku.

Z tych wszystkich względów uznać należy, że w obecnym stanie prawnym udzielone stronie w toku postępowania rozpoznawczego zwolnienie od kosztów sądowych nie rozciąga się na postępowanie wywołane wniesieniem skargi kasacyjnej. Oznacza to, że prawidłowo strona powodowa, zwolniona od kosztów sądowych w postępowaniu rozpoznawczym, chcąc uzyskać takie zwolnienie w postępowaniu kasacyjnym, zawarła w tym przedmiocie wniosek w skardze kasacyjnej. Z kolei, jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 października 2006 r. III CZ 59/06 (jeszcze nie publ.), z uwagi na to, że żaden przepis ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. k.s.c. nie przewiduje obowiązku uiszczenia jakiegokolwiek opłaty przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych a art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 u.k.s.c. przewidujący obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej przez stronę zwolnioną przez Sąd od kosztów sądowych w całości, nie może być wykładany rozszerzająco i rozciągany na stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów – od skargi kasacyjnej podlegającej opłacie stosunkowej, w której zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie pobiera się opłaty podstawowej. Strona powodowa nie miała zatem obowiązku uiszczenia takiej opłaty.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie, jako wydane bez podstawy prawnej. Wniosek strony powodowej o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego pozostawiony został do rozpoznania Sądowi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 k.p.c.).